

תפיסות הסטודנטים לחינוך אודות היזמות

החינוכית-חברתית

דו"ח ביניים

קטיה רוזנברג

מאי, 2019

תוכן עניינים

1.....	הקדמה
3.....	מטרות ושאלות המחקר
4.....	מערך מחקר
4.....	משתתפים
6.....	כלי מחקר
6.....	משתני מחקר
7.....	הליך המחקר
7.....	ניתוח נתונים
8.....	ממצאים
8.....	1. כיצד תופסים הסטודנטים מאפיינים של יזם חברתי-חינוכי?
9.....	2. כיצד הסטודנטים תופסים את חשיבות העיסוק במיזם חברתי-חינוכי של אנשי חינוך?
12.....	3. כיצד הסטודנטים תופסים את מסוגלותם להוביל מיזם חברתי-חינוכי?
13.....	4. מהם הגורמים המניעים את הסטודנטים לקחת חלק בהובלת מיזם חברתי-חינוכי?
15.....	5. האם, לתפיסת הסטודנטים, השתתפותם בהובלת מיזם חברתי-חינוכי טיפחה אצלם מיומנויות הנחוצות למאה ה-21?
17.....	6. כיצד השתתפותם של הסטודנטים בהובלת מיזם חברתי-חינוכי תרמה להכשרתם להוראה?
20	סיכום
23.....	נספח א

תקציר מנהלים

בעידן המודרני של המאה ה-21 המאופיין בעיקר על ידי חיים דינמיים בסביבה תוססת ומשתנה, ניכר פער הולך וגדל בין הכישורים של בוגרי מערכת החינוך לבין המיומנויות להן נדרשים אותם בוגרים על מנת להתקבל ולשרוד בשוק העבודה העכשווי. יוצא אפוא, כי מערכת החינוך צריכה להשתנות ולהתאים את עצמה למיומנויות המאה ה-21 על מנת להכשיר את בוגריה בצורה מיטבית ולהקנות להם את המיומנויות להן ידרשו במהלך חייהם. אם כי לחולל שינוי במערכת כה מורכבת וגדולה אינה מלאכה פשוטה. כיום קיימות מספר רפורמות אשר נועדו לגרום למערכת להתחדש, כאשר אחת הדרכים המוצעות הינה יצירת מדיניות מוסכמת ליזמות בחינוך. גישה זו יוצאת מנקודת הנחה כי העוסקים ביזמות מפתחים את הכישורים והמיומנויות הנחוצים בעידן המודרני כמו סקרנות, יצירתיות, אומץ, עצמאות, הסתגלות למצבי אי וודאות, התמדה, נחישות ועוד, אשר יאפשרו לבוגרי החינוך להיות רלוונטיים למשק ולשוק העבודה.

לאור האמור לעיל, חזונה של מכללת סמינר הקיבוצים להפוך להיות מכללה מובילה בתחום החדשנות והיזמות הלכה למעשה. כחלק ממימוש חזון זה בשנת 2015 הוקם במכללה מרכז היזמות שייעודו לקדם ולהוביל יזמות וחדשנות בקרב באי המכללה בפרט ובחברה בכלל. ליבת העשייה של מרכז היזמות הינה לקדם ולפתח בקרב הסטודנטים לחינוך והוראה חשיבה יזמית כך שהיא תיהפך לחלק בלתי נפרד מהכשרתם. מאז הקמתו מרכז היזמות פועל במגוון תחומים כמו קידום קורסים המובילים יזמות, פיתוח דרכי הוראה חדשניות, טיפוח מיומנויות נדרשות והובלת האקטונים¹ מרכזיים בתחום. כחלק מבניית תשתית הידע בתחום היזמות החינוכית-חברתית עלה צורך לערוך מחקר ראשוני ולבחון את עמדות הסטודנטים במכללה כלפי היזמות.

המחקר הנוכחי מבקש לחשוף ולאמוד את הצורך בעידוד היזמות בקרב הסטודנטים של מכללת סמינר הקיבוצים. לשם כך המחקר בוחן את תפיסות הסטודנטים אודות היזמות החינוכית-חברתית בהיבטים הבאים: 1. מאפיינים של יזם חינוכי-חברתי; 2. חשיבות העיסוק של אנשי חינוך במיזם חינוכי-חברתי; 3. תפיסת מסוגלות להוביל מיזם חינוכי-חברתי; 4. הגורמים המניעים את הסטודנטים לקחת חלק בהובלת מיזם חינוכי-חברתי; 5. תרומת ההשתתפות במיזם חינוכי-חברתי לטיפוח תכונות הנחוצות למאה ה-21; 6. תרומת ההשתתפות במיזם חינוכי-חברתי לטיפוח כישורים הקשורים לתחום החינוך וההוראה.

נתוני המחקר נאספו באמצעות שאלון מובנה לדיווח עצמי אשר הועבר בקרב כלל הסטודנטים להוראה במכללת סמינר הקיבוצים. בסה"כ ענו לשאלונים **179** סטודנטים, רובם המכריע הינן נשים. מרבית המשיבים מייצגים את הפקולטה לחינוך ולומדים לתואר ראשון. **81** מן המשיבים (45.8%) כבר התנסו בהובלת מיזם חינוכי-חברתי במגוון מסגרות, כאשר ההתנסות של רובם (70.4%) לא הייתה במסגרת הכשרתם להוראה.

להלן סיכום הממצאים ודיון במשמעותם:

באשר למאפייני יזם חינוכי-חברתי, הסטודנטים סבורים כי על יזם חינוכי-חברתי להיות בעיקר בעל חזון, יצירתיות, נחישות ואומץ.

¹ האקטון – פריצת יזמות מרתונית

באשר לחשיבות ההתנסות של איש חינוך במיזם חינוכי-חברתי, כמחצית מן המשיבים סבורים כי איש חינוך צריך להתנסות בהובלת מיזם חינוכי-חברתי. כאשר תפיסת החשיבות רבה יותר נצפית בקרב הסטודנטים בעלי ניסיון בהובלת מיזם מסוג זה. בנוסף, המשיבים, ללא קשר לניסיונם בהובלת מיזם, מסכימים כי חשוב לטפח חשיבה יזמית בקרב הסטודנטים לחינוך והוראה ולשלב מיומנויות של יזמות בתהליך הכשרת מורים. מלבד זאת, קרוב למחציתם סבורים כי ניסיון בהובלת מיזם חינוכי-חברתי משפר את תחושת מוכנותם להוראה.

באשר למסוגלותם של הסטודנטים להוביל מיזם חינוכי-חברתי, בודדים מן המשיבים הסכימו שכל אחד יכול להוביל יוזמה חינוכית-חברתית. אם כי רוב הסטודנטים מאמינים שאפשר ללמוד להוביל מיזם חינוכי-חברתי.

באשר לגורמים המניעים את הסטודנטים לקחת חלק בהובלת מיזם חינוכי-חברתי,² עולה כי המניע העיקרי בקרב הרוב המכריע של המשתתפים בהובלת מיזם חינוכי-חברתי הינו הרצון לשפר את המצב הקיים. כמו כן הרצון האלטרואיסטי לתרום לדור העתיד נתפס על ידי מרבית המשתתפים כמשמעותי וחשוב בבחירתם להשתתף בהובלת מיזם. אם כי ההבנה שמיומנויות הקשורות ביזמות חשובות להכשרה להוראה הניעה רק קרוב למחצית היזמים.

באשר לתרומת ההשתתפות במיזם חינוכי-חברתי³ לטיפול מיומנויות הנחוצות לעידן המודרני, באופן כללי הממצאים מלמדים על התרומה הרבה של ההשתתפות במיזם חינוכי-חברתי לטיפול מיומנויות הנחוצות למאה ה-21. כאשר התרומה העיקרית אשר עלתה בקרב הרוב המכריע של המשתתפים במיזם חינוכי-חברתי קשורה לכישורים הנדרשים לעבודה בפועל כמו: עבודה בשיתוף פעולה עם גורמים שונים, תכנון משימות ופתרון בעיות.

באשר לתרומת ההשתתפות במיזם חינוכי-חברתי לטיפול כישורים הנחוצים בתחום ההוראה, רוב הסטודנטים אשר כבר התנסו בהובלת מיזם מצביעים על טיפוח מיומנויות פדגוגיות וכישורים לשיתוף פעולה עם העמיתים והסביבה. ואילו קצת פחות ממחצית הסטודנטים דיווחו על תרומת ההשתתפות במיזם לתחושת המוכנות לתפקיד המורה.

² המניעים נבדקו בקרב סטודנטים אשר כבר לקחו חלק פעיל בהובלת מיזם חינוכי-חברתי.
³ התרומות נבדקו בקרב סטודנטים אשר כבר לקחו חלק פעיל בהובלת מיזם חינוכי-חברתי.

לסיכום ניתן להצביע על התפיסות החיוביות של הסטודנטים אודות היזמות בחינוך, כאשר רובם הצהירו על רצונם לקחת חלק פעיל ביזמות חינוכית-חברתית בעתיד וסברו כי אפשר ללמוד להוביל מיזם. בנוסף, רוב הסטודנטים, ללא קשר לניסיונם ביזמות, מסכימים כי חשוב לטפח חשיבה יזמית בקרב הסטודנטים להוראה ולשלב מיומנויות של יזמות בתהליך הכשרת מורים. עם זאת, נראה כי הסטודנטים עדיין מתקשים לגשר בין ההכשרה להוראה לבין היזמות ואינם רואים את התועלת הטמונה במיזוג בין שני התחומים. כך, לדוגמה, ההתנסות בהובלת מיזם נתפסה כהכרחית עבור איש חינוך בקרב מחצית הסטודנטים להוראה ופחות ממחציתם הרגישו תרומה של ההתנסות בהובלת מיזם לתחושת מוכנותם הכללית לתפקיד המורה. יוצא אפוא, כי יזמות והכשרה להוראה נתפסים על יד הסטודנטים כקווים מקבילים ולא כחלק מליבת תהליך ההכשרה. עם זאת, הפוטנציאל לשיפור תפיסה זו טמון בהתנסות של הסטודנטים להוראה בהובלת מיזמים חינוכיים-חברתיים. ממצאי המחקר מלמדים כי הסטודנטים בעלי ניסיון ביזמות חינוכית-חברתית מעריכים את חשיבות העיסוק ביזמות עבור איש חינוך במידה רבה יותר בהשוואה לעמיתיהם ללימודים אשר טרם התנסו בהובלת מיזם מסוג זה. מלבד זאת, הסטודנטים שכבר התנסו בהובלת מיזם מדווחים על תרומתה של ההתנסות זו לא רק לטיפוח מיומנויות הנחוצות למאה ה-21 אלא גם לרכישת מיומנויות הפדגוגיות. יתרה מכך, רוב הסטודנטים בעלי ניסיון בהובלת מיזם הצביעו על שביעות רצון גבוהה מהשתתפותם בתהליך זה וציינו כי היו ממליצים לסטודנטים להוראה לקחת חלק פעיל ביזמות חינוכית-חברתית.

הקדמה

בעידן המודרני של המאה ה-21 המאופיין בעיקר על ידי חיים דינמיים בסביבה תוססת ומשתנה, ניכר פער הולך וגדל בין הכישורים של בוגרי מערכת החינוך לבין המיומנויות להן נדרשים אותם בוגרים על מנת להתקבל ולשרוד בשוק העבודה העכשווי. המעסיקים של היום משקיעים משאבים רבים בהכשרה מחדש של עובדיהם החדשים והתאמתם לצרכי הארגון. המציאות מלמדת כי על מנת להתאים את עצמם לדרישות המשתנות של השוק העבודה המודרני בוגרי מערכת החינוך של המאה ה-21 נדרשים למיומנויות ייחודיות כמו גמישות ויכולת הסתגלות, יזמות, דמיון, סקרנות, חדשנות ויצירתיות, מנהיגות, התמודדות עם חוסר ודאות, למידה בכל עת, בכל מקום ולאורך כל החיים, שיתופיות ועבודת צוות. הללו חשובות היום לפחות כמו התארים אותם מקבלים סטודנטים בסיום לימודיהם ולעיתים אף יותר מכך. על אף חשיבות זו, בית הספר הקיים אינו מקנה לתלמידיו את הכישורים והמיומנויות הרלוונטיים למעסיקים בעולם דינמי ומשתנה של היום. יוצא אפוא, כי מערכת החינוך צריכה להשתנות ולהתאים את עצמה לדרישות של המאה ה-21 על מנת להכשיר את בוגריה בצורה מיטבית ולהקנות להם את המיומנויות להן יידרשו במהלך חייהם. אם כי לחולל שינוי במערכת כה מורכבת וגדולה אינה מלאכה פשוטה. כיום קיימות מספר רפורמות אשר נועדו לגרום למערכת להתחדש, כאשר אחת הדרכים המוצעות הינה יצירת מדיניות מוסכמת ליזמות בחינוך. המאפיין העיקרי שלה הינו השאיפה לבצע שינוי על ידי הכנסת אלמנט של חדשנות באחד ממרכיבי החינוך: הוראה, למידה, תוכן לימודי, טכנולוגיה תומכת, סביבת למידה, פרויקט חינוכי או חברתי, קשר לקהילה. נקודת המוצא היא האמונה כי העוסקים ביזמות מפתחים את הכישורים ומיומנויות כה נחוצים בעידן המודרני כמו סקרנות, יצירתיות, אומץ, עצמאות, הסתגלות למצבים מגוונים, התמדה, נחישות ועוד, אשר יאפשרו לבוגרי החינוך להיות רלוונטיים למשק ולשוק העבודה לא רק כאן ועכשיו אלא במהלך תקופה ארוכה ובנסיבות משתנות.

לאור האמור לעיל, מכללת סמינר הקיבוצים, אחת המכללות הגדולות לחינוך במרכז הארץ, שמה לה כחזון להפוך להיות מכללה מובילה בתחום החדשנות והיזמות. כחלק ממימוש חזון זה בשנת 2015 הוקם במכללה מרכז היזמות הוקם בשנת 2015 מרכז היזמות במכללה שייעודו לקדם ולהוביל יזמות וחדשנות בקרב באי המכללה בפרט ובחברה בכלל. מאז הקמתו המרכז ליזמות פועל במגוון תחומים כמו קידום קורסים המובילים יזמות והכנסת דרכי הוראה חדשניות, הפקת ארבעה האקטונים גדולים בתחום. בנוסף, נציגי המרכז פועלים במישורים הבאים: קידום יזמות

חינוכיות וחברתיות ע"י סגל המכללה והסטודנטים, חיבור עם עמותות וארגונים, הובלת חיבורים עם בתי ספר המובילים שינוי וליווי של המיזמים על מנת שיהפכו להיות ברי קיימא. מטרת מרכז היזמות מעבר לקידום יזמות וחדשנות במכללה הינו לפתח בקרב הסטודנטים להוראה חשיבה יזמית כך שהיא תיהפך לחלק בלתי נפרד מהכשרתם.

כחלק ממהלך זה עלה צורך לערוך מחקר ראשוני ולבחון את עמדות הסטודנטים במכללה לנושאי היזמות ולהיכרותם עם המרכז.

מטרות ושאלות המחקר

מטרות המחקר

לאור האמור לעיל, המחקר הנוכחי יתמקד בעמדות הסטודנטים לחינוך אודות היזמות החינוכית-חברתית בניסיון לחשוף ולאמוד את הצורך בעידוד היזמות בקרב סטודנטים של מכללת סמינר הקיבוצים.

בהתאם למטרת מחקר זו נוסחו שאלות המחקר הבאות:

1. כיצד תופסים הסטודנטים מאפיינים של יזם חברתי-חינוכי?
2. כיצד הסטודנטים תופסים את חשיבות העיסוק במיזם חברתי-חינוכי של אנשי חינוך? ומהם ההבדלים בין הסטודנטים בעלי ניסיון בהובלת מיזם חברתי-חינוכי לעומת הסטודנטים חסרי ניסיון זה בתפיסות אלו?
3. כיצד הסטודנטים תופסים את מסוגלותם להובלת מיזם חברתי-חינוכי? ומהם ההבדלים בין הסטודנטים בעלי ניסיון בהובלת מיזם חברתי-חינוכי לבין הסטודנטים חסרי ניסיון זה?
4. מהם הגורמים המניעים את הסטודנטים לקחת חלק בהובלת מיזם חברתי-חינוכי?
5. האם, לתפיסת הסטודנטים, השתתפותם בהובלת מיזם חברתי-חינוכי טיפחה אצלם מיומנויות הנחוצות למאה ה-21?
6. כיצד השתתפותם של הסטודנטים בהובלת מיזם חברתי-חינוכי תרמה להכשרתם להוראה?

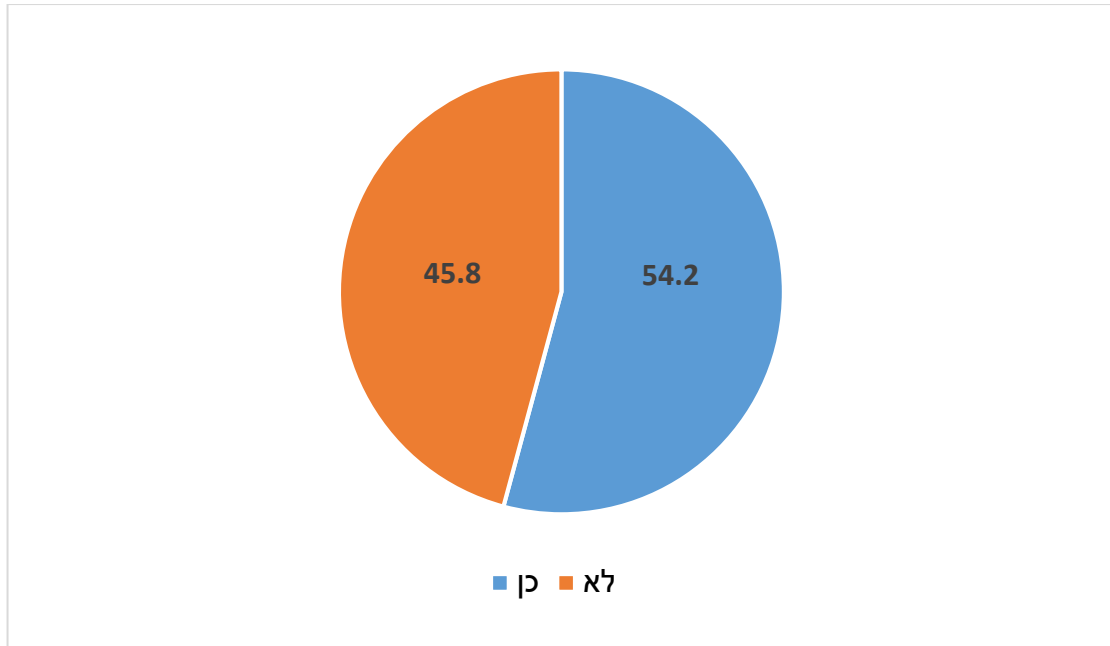
מעריך מחקר

משתתפים

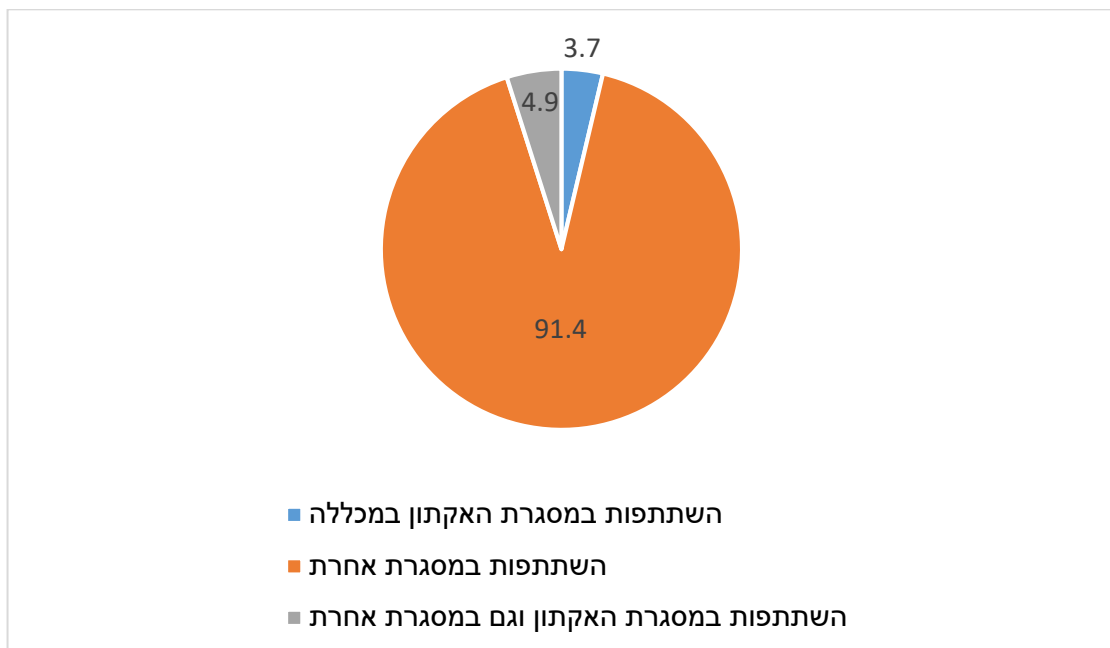
המחקר נערך בקרב סטודנטים להוראה במכללת סמינר הקיבוצים, מכללה גדולה להוראה במרכז הארץ. במסגרת המחקר הועברו שאלונים לכלל הסטודנטים במכללה. בסה"כ ענו לשאלונים 179 סטודנטים.

מאפייני רקע כלליים: רוב מכריע (76.5%, N=137) של משתתפי המחקר הינן נשים. הגיל הממוצע של המשתתפים עומד על 34.05 שנים (ס.ת. 10.10). רובם (55.3%, N=99) ציינו כי לומדים בפקולטה לחינוך, כ-30% (N=56) מן המשתתפים לומדים בפקולטה למדעי הרוח והחברה וכ-13% (N=24) לומדים בפקולטה למדעים. כמו כן רוב המשיבים (57.1%, N=97) ציינו כי לומדים לתואר ראשון, כ-28% (N=47) מן הסטודנטים לומדים לתואר שני וכ-15% (N=26) מן המשיבים לומדים בתכנית להסבת אקדמאים להוראה, אחרים (5.0%) לא ציינו את התואר אליו לומדים. מחצית המשיבים (N=77) לומדים בשנה ראשונה, רבע מן המשיבים (N=39) לומדים בשנה שנייה, כ-14% (N=22) לומדים בשנה שלישית וכ-10% (N=16) מן המשיבים הינם מורים חדשים בשנת הסטאז', אחרים (14.0%, N=25) אינם ציינו את שנת לימודיהם. כמחצית המשתתפים (N=83) ציינו כי אינם עובדים בהוראה, כ-45% (N=79) עובדים בחינוך רגיל וכ-7% (N=13) עובדים בחינוך בלתי פורמלי, אחרים (2.2%, N=4) בחרו לא להשיב על השאלה. מלבד זאת כ-17% (N=30) מן המשיבים ציינו כי שייכים למסלול דמוקרטי.

מאפייני רקע הנוגעים להתנסות ביזמות חינוכית-חברתית: התפלגות הנבדקים לפי התנסותם ביזמות מוצגת בתרשימים שלהלן:

תרשים 1: התפלגות הנבדקים על פי השתתפותם בהובלת מיזם (באחוזים) N=177

תרשים 2: התפלגות הנבדקים על פי מסגרת ההשתתפות בהובלת מיזם (באחוזים)

N=81

התרשימים מורים על כך שכמחצית המשיבים (N=96, 54.2%) ציינו כי לא השתתפו בהובלת מיזם חברתי-חינוכי. לעומתם, **81** משיבים (45.8%) ציינו כי השתתפו בהובלת מיזם, מהם רוב המכריע (N=74, 91.4%) השתתף במגוון מסגרות, שלושה נוספים השתתפו במסגרת האקטון (3.7%) ועוד ארבעה ציינו כי השתתפו בהובלת מיזם גם במסגרת האקטון וגם במסגרות אחרות.

רוב המשתתפים (59.3%, N=48) ציינו אף כי השתתפו ביותר ממיזם אחד. מלבד זאת, רוב הסטודנטים (70.4%, N=57) ציינו כי השתתפו בהובלת מיזם לא במסגרת הכשרתם להוראה.

כלי מחקר

במסגרת המחקר נבנה שאלון לדיווח עצמי (נספח א). השאלון כולל שני חלקים עיקריים. החלק הראשון מתמקד בשאלות לכלל הסטודנטים ובוחן את תפיסותיהם אודות המאפיינים של יזם חברתי-חינוכי, מסוגלותם לקחת חלק פעיל בהובלת מיזם וכן תפיסותיהם באשר לחשיבות ההשתתפות במיזם חברתי-חינוכי של איש חינוך. בסה"כ הוצגו בפני המשתתפים בחלק זה 21 ההיגדים, שנמדדו בסולם ליקארט, בין 1 (כלל לא) עד 5 (במידה רבה מאוד). החלק השני של השאלון מתמקד באוכלוסיית הסטודנטים אשר כבר התנסו בהובלת מיזם חברתי-חינוכי ובוחן את ההיבטים הבאים: המניעים של אותם סטודנטים להשתתפות בהובלת מיזם ותפיסותיהם אודות התרומה של השתתפות זו הן מבחינה אישית והן מבחינה מקצועית. בחלק זה הוצגו למשתתפים 37 ההיגדים שנמדדו בסולם ליקארט, בין 1 (כלל לא) עד 5 (במידה רבה מאוד). בנוסף השאלון כולל שאלות רקע (פרטים אישיים, לימודיים ושאלות אודות סוג ההשתתפות במיזמים).

משתני מחקר

חלק זה מפרט את תהליך בנייתם של משתני המחקר בהתאם לנושאי המחקר המרכזיים. לוח 1 מציג את מבנה המשתנים ואת המהימנויות המדדים לפי אלפא של קורנבר.

לוח 1: מבנה המשתנים ומהימנות הממדים לפי α של קרונברך

משתנה:	N	דוגמאות לפריטים:	מספר פריטים	מהימנות
תפיסת חשיבות ההתנסות במיזם חברתי-חינוכי עבור איש חינוך	179	- איש חינוך חייב להתנסות ביזמות - חשוב לשלב מיומנויות של יזמות בתהליך הכשרת מורים	4	.91
טיפול מיומנויות הנחוצות למאה ה-21	69	- התמודדות עם כישלונות - התאמה לסביבות עבודה משתנות - עבודה עם אוכלוסיות מגוונות - חשיבה יצירתית	16	.89
טיפול תחושת המוכנות לתפקיד המורה	67	- השתתפותי במיזם הכינה אותי לתפקיד ההוראה - מרבית ההיבטים שעסקתי בהם במיזם נחוצים לעבודתי בהוראה	3	.78
טיפול יכולת שיתוף פעולה עם העמיתים והסביבה	70	- שיתוף פעולה עם עמיתים במוסד החינוכי - יכולת להשפיע על החלטות המתקבלות בבית הספר/גן	6	.93
טיפול מיומנויות פדגוגיות	70	- גיוון בדרכי ההוראה - ארגון זמן במהלך ההוראה	6	.94

נוסף לכך, במחקר השתתפו משתנים הבאים:

- מאפייני יזם חברתי-חינוכי: מורכב מ-14 תכונות מובחנות.
- תפיסת מסוגלות להוביל מיזם חברתי-חינוכי: מורכב מ-3 היבטים שונים של המסוגלות.
- מניעים להובלת מיזם חברתי-חינוכי: מורכב מ-5 סיבות להשתתפות במיזם.
- שביעות רצון מהשתתפות במיזם: מורכב מהיגד אחד המבקש מהמשיבים להמליץ לסטודנטים להוראה לקחת חלק ביזמות חינוכית-חברתית

הליך המחקר

השאלון הועבר באמצעות גוגל דוקס לכלל הסטודנטים באמצע שנת הלימודים תשע"ט (חודש אפריל 2019).

ניתוח נתונים

ניתוח הנתונים נערך בשילוב של סטטיסטיקה תיאורית וסטטיסטיקה היסקית. הניתוח התיאורי כלל בדיקת התפלגויות ומדדי המרכז והפיזור של משתני המחקר. הניתוח ההיסקי כלל השוואות ממוצעים (מבחני t למדגמים בלתי תלויים, ניתוחי שונות חד כיווניים ANOVA).

ממצאים

ממצאי המחקר יוצגו להלן לפי שאלות המחקר.

1. כיצד תופסים הסטודנטים מאפיינים של יזם חברתי-חינוכי?

הפרק שלהלן יציג את תפיסותיהם של הסטודנטים אודות מאפייני יזם חברתי-חינוכי. בפני הנבדקים הוצגה רשימה של 14 תכונות והם התבקשו לציין באיזו מידה כל תכונה מאפיינת יזם חברתי-חינוכי (טווח אפשרויות התשובה נע מ-1 כלל לא, עד 5-במידה רבה מאוד). הלוח הבא מציג את תפיסותיהם בסדר יורד על פי הממוצעים.

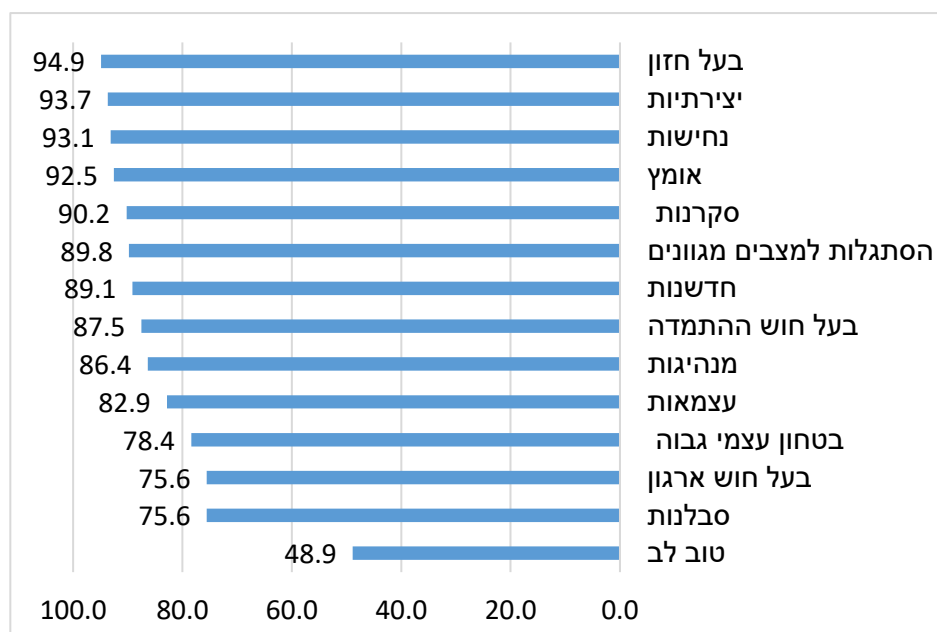
לוח 2: תכונות יזם חברתי-חינוכי

סטיות תקן	ממוצע	N	
.58	4.64	176	בעל חזון
.65	4.57	174	יצירתיות
.62	4.53	175	נחישות
.65	4.51	174	אומץ
.72	4.46	175	חדשנות
.70	4.44	174	סקרנות
.77	4.42	176	בעל חוש ההתמדה
.73	4.36	176	הסתגלות למצבים מגוונים
.74	4.33	176	מנהיגות
.79	4.30	175	עצמאות
.93	4.19	176	סבלנות
.79	4.10	176	בטחון עצמי גבוה
.90	4.09	176	בעל חוש ארגון
1.19	3.49	174	טוב לב

מהלוח ניתן ללמוד כי לתפיסותיהם של הנבדקים כל התכונות המוצעות, למעט "טוב לב" מאפיינות את יזם חברתי-חינוכי במידה רבה. **בעיקר הסטודנטים סבורים כי יזם חברתי-חינוכי צריך להיות בעל חזון, יצירתיות, נחישות ואומץ (ממוצעים נעים בין 4.64 ל-4.51 בהתאמה).**

תמונה דומה מצטיירת אף מהתרשים הבא המציג את שיעור המשיבים אשר סבורים כי התכונות שהוצגו לעיל מאפיינות את יזם חברתי-חינוכי במידה רבה עד רבה מאוד⁴.

⁴ לשם הצגת הממצאים פה ובהמשך נעשה איחוד בין קטגוריות 4 ו-5.

תרשים 3 : התפלגות הנבדקים על פי דירוג התכונות של יזם חברתי-חינוכי (באחוזים)

2. כיצד הסטודנטים תופסים את חשיבות העיסוק במיזם חברתי-חינוכי של

אנשי חינוך?

הפרק הנוכחי מבקש לבחון את תפיסותיהם של הסטודנטים באשר לחשיבות ההתנסות של איש חינוך במיזם חברתי-חינוכי. לשם כך הסטודנטים התבקשו לדרג את תפיסותיהם על סולם בן 5 דרגות (5-מידה רבה מאוד ואילו 1- כלל לא). הלוח הבא מציג את תפיסותיהם בסדר יורד על פי הממוצעים.

לוח 3: חשיבות ההתנסות של איש חינוך במיזם חברתי-חינוכי

סטיית תקן	ממוצע	N	
1.10	3.94	175	חשוב לטפח חשיבה יזמית בקרב הסטודנטים להוראה
1.17	3.82	176	חשוב לשלב מיומנויות של יזמות בתהליך הכשרת מורים
1.15	3.40	177	איש חינוך חייב להתנסות ביזמות
1.26	3.39	173	עיסוק ביזמות משפר את תחושת המוכנות להוראה
1.03	3.65	177	תפיסת חשיבות ההתנסות במיזם חברתי-חינוכי עבור איש חינוך

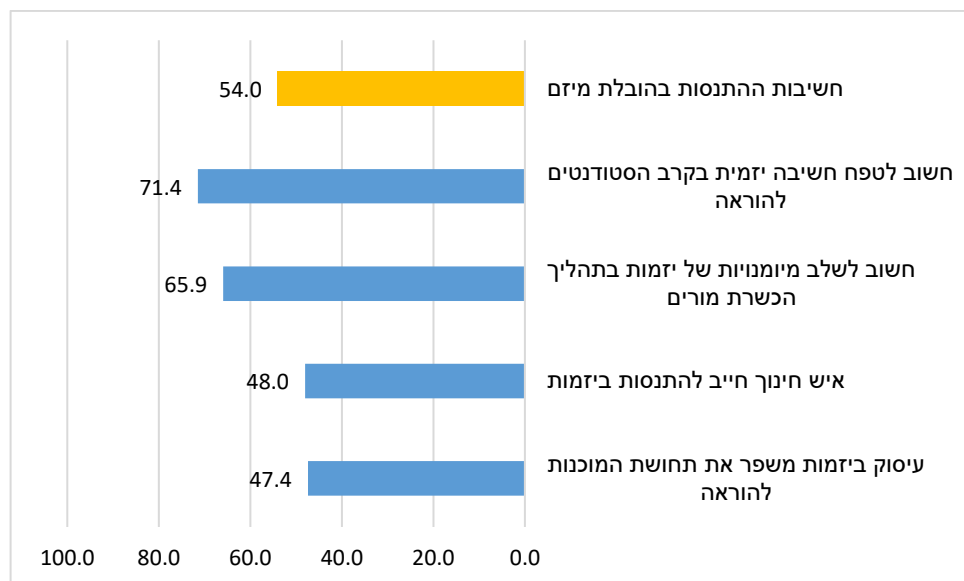
מהלוח ניתן ללמוד כי באופן כללי חשיבות ההתנסות במיזם עבור איש חינוך נתפסת על

ידי הסטודנטים במידה בינונית עד רבה (ממוצע כללי 3.65). מלבד זאת, סטיות התקן

הגבוהות יחסית מעידות על אי תמימות דעים בקרב המשיבים. ההתבוננות בתרשים הבא המציג

את שיעור המשיבים אשר תופסים את חשיבות ההתנסות של איש חינוך במיזם חברתי-חינוכי

במידה רבה עד רבה מאוד אמורה להבהיר את התמונה.

תרשים 4: חשיבות ההתנסות במיזם חברתי עבור איש חינוך (באחוזים)

נתוני התרשים מראים **שכמחצית הסטודנטים (54.0%) סבורים כי עבור איש חינוך חשוב במידה רבה עד רבה מאוד להתנסות ביזמות חינוכית-חברתית**. נוסף לכך עולה כי רוב הסטודנטים סבורים כי חשוב לטפח חשיבה יזמית בקרב הסטודנטים להוראה (71.4%) ולשלב מיומנויות של יזמות בתהליך הכשרת מורים (65.9%). מלבד זאת, קרוב למחצית הנבדקים (47.4%) סבורים כי עיסוק ביזמות משפר את תחושת מוכנותם להוראה. כעת נבקש לאמוד את ההבדלים בתפיסת חשיבות ההתנסות במיזם חברתי-חינוכי עבור איש חינוך בין הסטודנטים בעלי ניסיון בהובלת מיזם חברתי-חינוכי לעומת הסטודנטים חסרי ניסיון זה. הממצאים מוצגים בלוח מספר 4.

לוח 4: תפיסת החשיבות על פי התנסות בהובלת מיזם

התנסו בהובלת מיזם			לא התנסו בהובלת מיזם			t	
N	ממוצע	סטיית תקן	N	ממוצע	סטיית תקן		
81	3.63	1.18	95	3.19	1.10	2.56*	איש חינוך חייב להתנסות ביזמות חשוב לשלב מיומנויות של יזמות בתהליך הכשרת מורים
80	3.98	1.13	95	3.68	1.20	1.65	חשוב לטפח חשיבה יזמית בקרב הסטודנטים להוראה
80	4.03	1.06	95	3.87	1.14	.90	עיסוק ביזמות משפר את תחושת המוכנות להוראה
78	3.47	1.24	95	3.33	1.28	.77	
81	3.78	1.01	95	3.52	1.04	1.71#	חשיבות ההתנסות

* $p < .05$, # $p = .09$

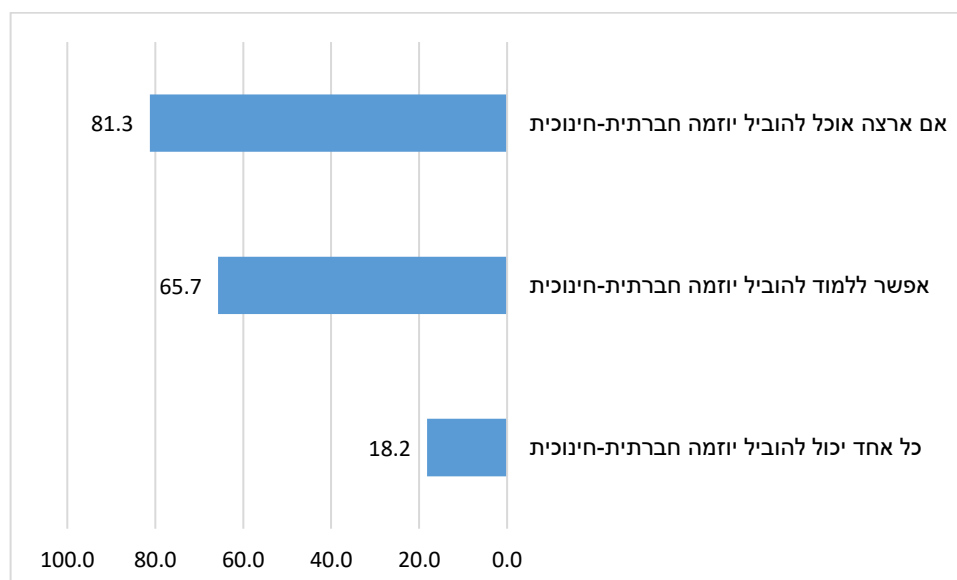
התבוננות בנתוני הלוח מלמדת כי הסטודנטים אשר התנסו בהובלת מיזם סבורים כי התנסות זו חשובה קצת יותר בהשוואה לסטודנטים אשר טרם לקחו חלק פעיל בהובלת מיזם, ההבדל בין שתי הקבוצות הינו על גבול מובהקות הסטטיסטית ($t=1.71$, $p=.09$). כמו כן הסטודנטים אשר התנסו בהובלת מיזם סבורים במידה רבה כי איש חינוך חייב להתנסות ביזמות, ואילו הסטודנטים אשר טרם התנסו בהובלת מיזם סבורים כך רק במידה בינונית, ההבדל בין שתי הקבוצות מובהק מבחינה סטטיסטית ($t=2.56$, $p<.05$).

3. כיצד הסטודנטים תופסים את מסוגלותם להוביל מיזם חברתי-חינוכי?

הפרק הנוכחי מבקש לבחון את תפיסותיהם של הסטודנטים באשר למסוגלותם להוביל מיזם חברתי-חינוכי. לשם כך לנבדקים הוצגו 3 היגדים והם התבקשו לדרג את תפיסותיהם על סולם בן 5 דרגות (5 -מידה רבה מאוד ואילו 1- כלל לא). תפיסותיהם של המשיבים מוצגים בלוח ובתרשים הבאים.

לוח 5: תפיסת מסוגלות להוביל מיזם חברתי-חינוכי

סטיית תקן	ממוצע	N	
.95	4.26	176	אם ארצה אוכל להוביל יוזמה חינוכית-חברתית
.98	3.82	175	אפשר ללמוד להוביל יוזמה חינוכית-חברתית
1.24	2.40	176	כל אחד יכול להוביל יוזמה חינוכית-חברתית ⁵

תרשים 5: התפלגות הנבדקים על פי תפיסת מסוגלות רבה עד רבה מאוד (באחוזים)

⁵ עבר היפוך הסולם

נתוני הלוח והתרשים מלמדים כי המשיבים מאמינים במידה רבה שכוח רצונם יסייע להם להוביל מיזם חברתי-חינוכי במידה ויחשקו בכך. כמו כן יותר מ-60% מן המשיבים מאמינים שאפשר ללמוד להיות יזם. אם כי רק בודדים (18.2%) מהם חושבים שכל אחד יכול להוביל יוזמה חינוכית-חברתית.

כעת נבקש לאמוד את ההבדלים בתפיסת מסוגלות להובלת מיזם חברתי-חינוכי בין הסטודנטים בעלי ניסיון בהובלת מיזם חברתי-חינוכי לעומת הסטודנטים חסרי ניסיון זה. הממצאים מוצגים בלוח מספר 6.

לוח 6: תפיסת מסוגלות על פי ניסיון בהובלת מיזם

התנסו בהובלת מיזם			לא התנסו בהובלת מיזם			t	
N	ממוצע	סטיית תקן	N	ממוצע	סטיית תקן		
81	2.59	1.32	95	2.24	1.16	1.88	כל אחד יכול להוביל יוזמה חינוכית-חברתית
81	3.86	.91	94	3.78	1.04	.60	אפשר ללמוד להוביל יוזמה חינוכית-חברתית
81	4.47	.74	95	4.07	1.06	2.89**	אם ארצה אוכל להוביל יוזמה חינוכית-חברתית

**p<.01

נתוני הלוח מלמדים כי הן בעלי ניסיון בהובלת מיזם, הן חסרי ניסיון זה תופסים את כוח רצונם בתור מימד מסייע בהובלת מיזם, אם כי האמונה בכוח רצון חזקה יותר בקרב סטודנטים אשר כבר התנסו בהובלת מיזם, ההבדל מובהק מבחינה סטטיסטית ($t=2.89, p<.01$).

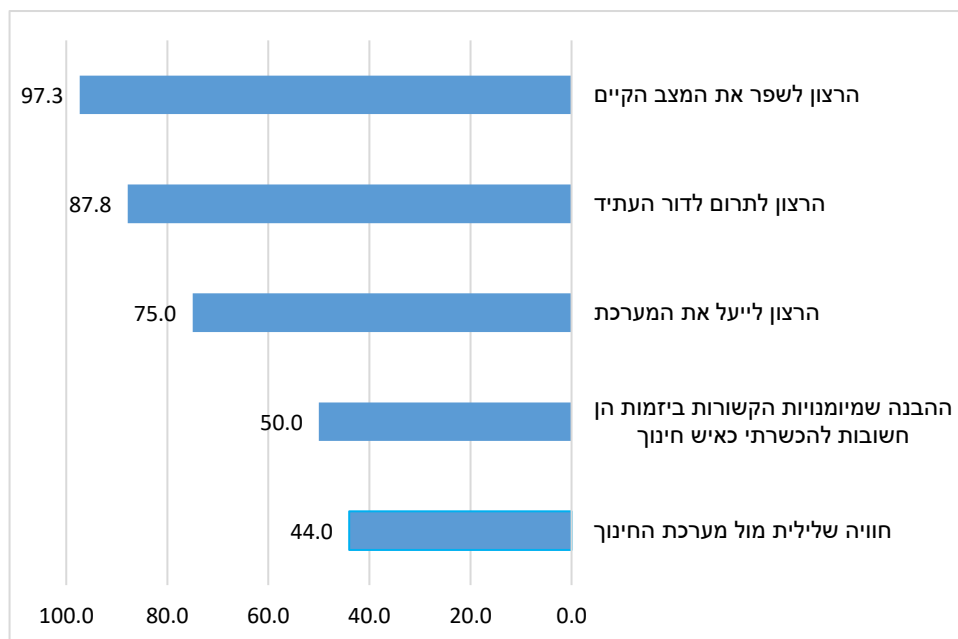
4. מהם הגורמים המניעים את הסטודנטים לקחת חלק בהובלת מיזם חברתי-חינוכי?

כעת נתמקד בסטודנטים אשר כבר התנסו בהובלת מיזם חברתי-חינוכי ונבדוק מה הניע אותם להשתתף בהובלת מיזם. כזכור 81 סטודנטים דיווחו על השתתפותם בהובלת מיזם, כאשר רובם (N=48, 59.3%) השתתפו ביותר ממזם אחד. לנבדקים הוצגה רשימה של 5 היגדים הקשורים לבחירתם להשתתף בהובלת מיזם חברתי-חינוכי. המניעים נבדקו על סולם בן 5 דרגות (מ-1 כלל לא, עד 5-במידה רבה מאד). הממצאים מוצגים בלוח בסדר יורד על פי הממוצעים.

לוח 7: מניעים להובלת מיזם

סטיות תקן	ממוצע	N	
.68	4.68	75	הרצון לשפר את המצב הקיים
.78	4.45	74	הרצון לתרום לדור העתיד
1.22	3.99	76	הרצון לייעל את המערכת
1.35	3.28	76	ההבנה שמיומנויות הקשורות ביזמות הן חשובות להכשרתי כאיש חינוך
1.40	3.13	75	חווייה שלילית מול מערכת החינוך

מהלוח ניתן ללמוד כי הרצון לשפר את המצב הקיים ולתרום לדור העתיד נתפסים על ידי המשיבים בתור המניעים העיקריים להובלת מיזם חברתי-חינוכי (ממוצעים 4.68, 4.45 בהתאמה). סטיות התקן הגבוהות של שאר המניעים שהוצגו מצביעות על אי תמימות דעים בקרב המתמחים. התרשים הבא מציג את שיעור המשיבים הסבורים כי הגורמים שהוצגו הניעו אותם לבחור להשתתף במיזם במידה רבה עד רבה מאוד.

תרשים 6: התפלגות הנבדקים על פי המניעים להובלת מיזם חברתי-חינוכי (באחוזים)

מהנתונים עולה כי הרצון לשפר את המצב הקיים הוא המניע העיקרי בקרב רוב מכריע של המשתתפים (97.3%). גם הרצון האלטרואיסטי לתרום לדור העתיד נתפס על ידי מרבית המשיבים (87.8%) כמשמעותי וחשוב בבחירתם להשתתף בהובלת מיזם. עוד מניע שנמצא כמשמעותי במידה רבה בקרב רוב המשיבים (75.0%) הינו הרצון לייעל את המערכת. אם כי השתתפות במיזם עקב חוויה שלישלית מול מערכת החינוך הניע כ-40% מן המשיבים.

מלבד זאת, מחצית המשיבים ציינו כי בחרו להשתתף במיזם מתוך ההבנה שמיומנויות הקשורות ביזמות חשובות להכשרתם כאנשי חינוך. בהקשר למניע האחרון נמצא הבדל מובהק בין הסטודנטים לתואר ראשון לבין הסטודנטים להסבה ($F=3.81, p<.05$). קרי הסטודנטים לתואר ראשון מאמינים במידה רבה יותר, בהשוואה לסטודנטים להסבה, כי מיומנויות הקשורות ביזמות חשובות להכשרתם כאנשי חינוך. אם כי יש לציין שהמניע הזה יחסית חלש בקרב שתי הקבוצות (תואר ראשון: ממוצע 3.49, ס.ת 1.32; הסבה: ממוצע 2.00, ס.ת 1.53).

5. האם, לתפיסת הסטודנטים, השתתפותם בהובלת מיזם חברתי-חיוכי טיפחה

אצלם מיומנויות הנחוצות למאה ה-21?

לנבדקים הוצגה רשימה של 16 כישורים עיקריים הנחוצים לבוגרי מערכת החינוך של המאה ה-21. המשיבים התבקשו לציין את המידה בה השתתפותם בהובלת מיזם חברתי-חיוכי טיפחה אצלם את הכישורים שהוצגו (טווח אפשרויות התשובה נע מ-1 כלל לא, עד 5-במידה רבה מאוד).

הממצאים מוצגים בלוח הבא בסדר יורד על פי הממוצעים.

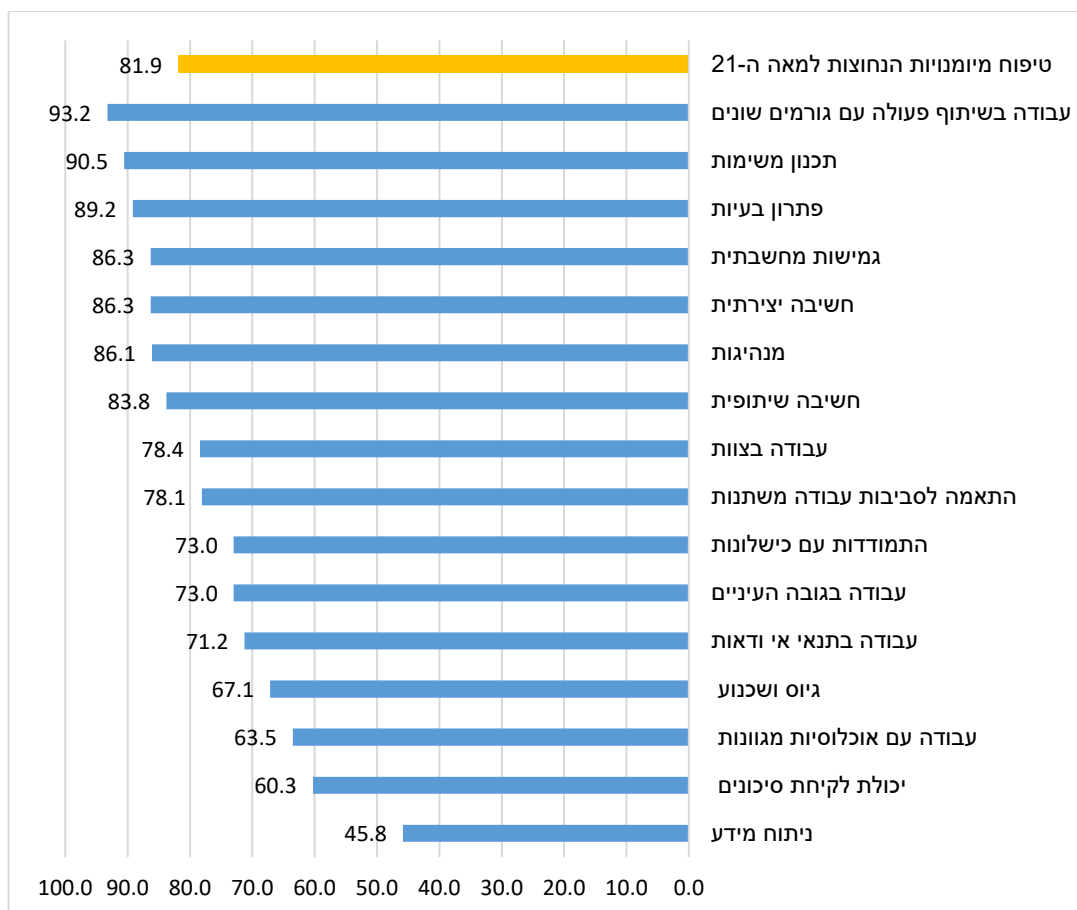
לוח 8: טיפוח מיומנויות הנחוצות למאה ה-21

ממוצע	N	סטיית תקן	
4.57	74	.62	עבודה בשיתוף פעולה עם גורמים שונים
4.45	73	.82	חשיבה יצירתית
4.43	74	.68	פתרון בעיות
4.38	73	.84	גמישות מחשבתית
4.32	74	.81	תכנון משימות
4.30	74	.82	חשיבה שיתופית
4.28	72	.74	מנהיגות
4.14	74	.93	עבודה בצוות
4.10	73	1.00	עבודה בתנאי אי ודאות
4.04	74	.91	התמודדות עם כישלונות
4.01	73	.98	התאמה לסביבות עבודה משתנות
4.00	74	.94	עבודה בגובה העיניים
3.95	73	1.01	גיוס ושכנוע
3.89	74	1.17	עבודה עם אוכלוסיות מגוונות
3.82	73	1.03	יכולת לקחת סיכונים
3.56	72	1.09	ניתוח מידע
4.14	74	.56	טיפוח מיומנויות הנחוצות למאה ה-21

באופן כללי, נתוני הלוח מראים על התרומה הרבה של ההשתתפות בהובלת מיזם

לטיפוח מיומנויות הנחוצות למאה ה-21 (ממוצע 4.14).

נוסף לכך מנתוני התרשים מספר 7 המציג את שיעור הנבדקים אשר נתרמו מהשתתפותם במיזם במידה רבה עד רבה מאוד, ניתן ללמוד כי רוב מכריע של המשיבים נתרמו בעיקר מטיפוח כישורים הקשורים לעבודתם בפועל כמו עבודה בשיתוף פעולה עם גורמים שונים, תכנון משימות ופתרון בעיות. אם כי גם שאר הכישורים הנדרשים לשוק העבודה במאה ה-21 טופחו, לתפיסותיהם של רוב המשיבים, במידה רבה עד רבה מאוד. יחסית מעט משיבים, אך עדיין רובם, דיווחו על טיפוח יכולת עבודה עם אוכלוסיות שונות ויכולת לקחת סיכונים. לבסוף, קצת ממחצית המשיבים הצביעו על טיפוח יכולתם לנתח מידע.

תרשים 7: התפלגות הנבדקים על פי התכונות הנחוצות למאה ה-21 (באחוזים)

6. כיצד השתתפתם של הסטודנטים בהובלת מיזם חברתי-חינוכי תרמה להכשרתם להוראה?

לנבדקים הוצגה רשימה של 16 היגדים הקשורים לתחום ההוראה. המשיבים התבקשו לציין את המידה בה השתתפתם בהובלת מיזם חברתי-חינוכי טיפחה אצלם את ההיבטים שהוצגו (טווח אפשרויות התשובה נע מ-1 כלל לא, עד 5-במידה רבה מאוד). הממצאים מוצגים בלוח ותרשים הבאים.

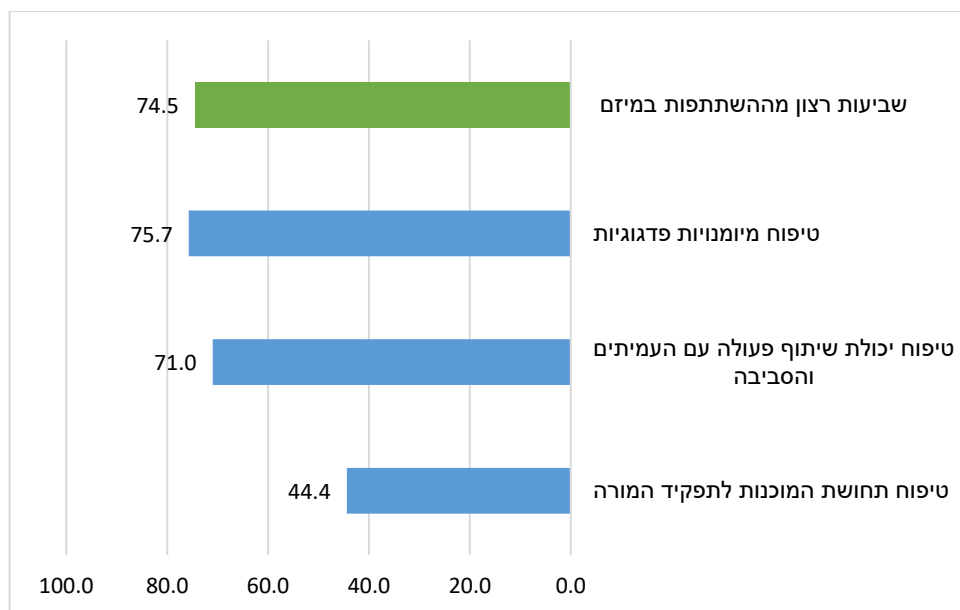
לוח 9: טיפוח כישורים הקשורים לתחום ההוראה

סטיות תקן	ממוצע	N	
1.25	3.31	67	טיפוח תחושת המוכנות לתפקיד המורה:
1.48	3.48	58	מרבית ההיבטים שעסקתי בהם במיזם נחוצים לעבודתי בהוראה
1.44	3.19	58	תחושת המוכנות לכניסה להוראה
1.35	3.18	55	השתתפותי במיזם הכינה אותי לתפקיד ההוראה
1.03	3.91	70	טיפוח יכולת שיתוף פעולה עם העמיתים והסביבה:
1.33	4.00	51	יכולת להוביל פרויקטים בבית הספר/גן
1.20	3.95	60	יכולת לקדם יוזמות פדגוגיות בקהילה
1.30	3.93	55	יכולת לקדם יוזמות פדגוגיות בבית הספר
1.12	3.82	62	שיתוף פעולה עם עמיתים במוסד החינוכי
1.41	3.73	56	יכולת לקדם רעיונות ייחודיים שלי בתוך מערכת החינוך
1.35	3.71	52	יכולת להשפיע על החלטות המתקבלות בבית הספר/גן
1.05	4.00	70	טיפוח מיומנויות פדגוגיות:
1.02	4.30	61	הצגת רעיונות מתחום הדעת בדרך נגישה וברורה
1.07	4.25	56	יכולת הצגת נקודות מבט שונות
1.33	4.13	54	יכולת ללמד בדרכים יצירתיות
1.26	4.02	58	גיוון בדרכי ההוראה
1.29	3.86	59	עיצוב סביבה לימודית
1.34	3.64	61	ארגון זמן במהלך ההוראה
שביעות רצון מההשתתפות במיזם			
1.05	4.15	46	הייתי ממליץ/ה לסטודנטים להוראה לקחת חלק ביזמות חינוכית

מהלוח עולה כי המשיבים היו ממליצים במידה רבה לסטודנטים להוראה לקחת חלק

ביזמות חינוכית-חברתית. על פי תפיסותיהם, השתתפותם במיזם תרמה במידה רבה לטיפוח מיומנויות פדגוגיות (ממוצע 4.00) וכן לטיפוח שיתוף פעולה עם העמיתים והסביבה (ממוצע 3.91). אם כי, לתפיסותיהם של המשיבים, תחושת המוכנות הכללית שלהם לתפקיד המורה טופחה על ידי השתתפותם במיזם במידה בינונית בלבד (ממוצע 3.31).

התרשים הבא מציג את שיעור הנבדקים אשר שבעי רצון מהשתתפותם במיזם וסבורים כי השתתפותם במיזם תרמה לטיפוח כישורים הקשורים לתחום ההוראה במידה רבה עד רבה מאוד

תרשים 8: התפלגות הנבדקים על פי תפיסת התרומה לכישורים הקשורים לתחום ההוראה (באחוזים)

לבסוף רוב המשיבים (67.0%, N=120) ציינו כי בעתיד הם מעוניינים לקחת חלק במיזם חברתי-חינוכי.

סיכום

במחקר הנוכחי השתתפו 179 סטודנטים להוראה במכללת סמינר הקיבוצים, רובם סטודנטים לתואר ראשון ולומדים בפקולטה לחינוך. כמחצית הנבדקים טרם עובדים בהוראה. קצת פחות ממחצית הנבדקים דיווחו כי לקחו חלק פעיל בהובלת מיזם, כאשר רובם ציינו כי השתתפו ביותר ממיזם אחד. אם כי עיקר ההשתתפות במיזמים הייתה לא במסגרת ההכשרה במכללה. רק בודדים (13) מהם ציינו כי השתתפו בהאקתון של מכללת סמינר הקיבוצים בין אם בתור יזמים, בין אם בתור משתתפים.

על פי שאלות המחקר ניתן לציין מספר נקודות עיקריות שעלו והן:

1. מאפיינים של יזם חברתי-חינוכי

מרבית הסטודנטים הסכימו כי על יזם חברתי-חינוכי צריך להיות בעל חזון, יצירתיות, נחישות, אומץ, חדשנות, סקרנות, בעל חוש ההתמדה, הסתגלות למצבים מגוונים, מנהיגות, עצמאות, סבלנות בטחון עצמי גבוה ובעל חוש ארגון.

2. חשיבות העיסוק של אנשי חינוך במיזם חברתי-חינוכי

באופן כללי מהממצאים עולה כי חשיבות ההתנסות במיזם חברתי-חינוכי עבור איש חינוך נתפסת על ידי הסטודנטים במידה בינונית עד רבה. כאשר הסטודנטים אשר התנסו בהובלת מיזם סבורים כי התנסות זו חשובה יותר בהשוואה לסטודנטים אשר טרם לקחו חלק פעיל בהובלת מיזם. כך הסטודנטים המנסים מסכמים במידה רבה כי איש חינוך חייב להתנסות ביזמות, ואילו הסטודנטים הלא מנסים חושבים כך במידה פחותה יותר. כמו כן רוב הנבדקים, ללא קשר לניסיונם בהובלת מיזם, סבורים כי חשוב לטפח חשיבה יזמית בקרב הסטודנטים להוראה ולשלב מיומנויות של יזמות בתהליך הכשרת מורים. מלבד זאת, קרוב למחצית הנבדקים ציינו כי עיסוק ביזמות משפר את תחושת מוכנותם להוראה.

3. תפיסת מסוגלות להובלת מיזם חברתי-חינוכי

המשיבים מאמינים במידה רבה שכוח רצונם יסייע להם להוביל מיזם חברתי-חינוכי במידה ויחשקו בכך. אם כי האמונה בכוח רצון חזקה יותר בקרב סטודנטים אשר כבר התנסו בהובלת מיזם. מלבד זאת הממצאים מלמדים כי רוב המשיבים מאמינים שאפשר ללמוד להיות יזם.

4. הגורמים המניעים את הסטודנטים לקחת חלק בהובלת מיזם חברתי-חינוכי

המניעים נבדקו בקרב סטודנטים אשר כבר לקחו חלק פעיל בהובלת מיזם חברתי-חינוכי. הממצאים מלמדים כי הרצון לשפר את המצב הקיים הוא המניע העיקרי בקרב רוב מכריע של המשתתפים בהובלת מיזם חברתי-חינוכי. גם הרצון האלטרואיסטי לתרום לדור העתיד נתפס על ידי מרבית המשתתפים כמשמעותי וחשוב בבחירתם להשתתף בהובלת מיזם. עוד מניע שנמצא כמשמעותי במידה רבה בקרב רוב המשתתפים הינו הרצון לייעל את המערכת. מלבד זאת, מחצית הסטודנטים ציינו כי בחרו להשתתף במיזם מתוך ההבנה שמיומנויות הקשורות ביזמות חשובות להכשרתם כאנשי חינוך.

5. תרומת ההשתתפות במיזם חברתי-חינוכי לטיפול תכונות הנחוצות למאה ה-21

באופן כללי, הממצאים מלמדים על התרומה הרבה של ההשתתפות במיזם חברתי-חינוכי לטיפול מיומנויות הנחוצות למאה ה-21. כאשר התרומה העיקרית אשר עלתה בקרב רוב מכריע של המשתתפים במיזם חברתי-חינוכי קשורה לכישורים הנדרשים לעבודה בפועל כמו: עבודה בשיתוף פעולה עם גורמים שונים, תכנון משימות ופתרון בעיות.

6. תרומת ההשתתפות במיזם חברתי-חינוכי לטיפול כישורים הנחוצים לתחום

ההוראה

הממצאים מלמדים כי רוב הסטודנטים הצביעו על תרומת ההשתתפות במיזם חברתי-חינוכי לטיפול מיומנויות פדגוגיות והכישורים הקשורים לשיתופי פעולה עם העמיתים והסביבה. כמו כן קרוב למחצית הנבדקים דיברו אף על התרומה של השתתפותם במיזם לטיפול תחושת המוכנות לתפקיד המורה.

לסיכום ניתן להצביע על התפיסות החיוביות של הסטודנטים אודות היזמות בחינוך, כאשר רובם הצהירו על רצונם לקחת חלק פעיל ביזמות חינוכית-חברתית בעתיד וסברו כי אפשר ללמוד להוביל מיזם. בנוסף, רוב הסטודנטים, ללא קשר לניסיונם ביזמות, מסכימים כי חשוב לטפח חשיבה יזמית בקרב הסטודנטים להוראה ולשלב מיומנויות של יזמות בתהליך הכשרת מורים. עם זאת, נראה כי הסטודנטים עדיין מתקשים לגשר בין ההכשרה להוראה לבין היזמות ואינם רואים את התועלת הטמונה במיזוג בין שני התחומים. כך, לדוגמה, ההתנסות בהובלת מיזם נתפסה כהכרחית עבור איש חינוך בקרב מחצית הסטודנטים להוראה ופחות ממחציתם הרגישו תרומה של ההתנסות בהובלת מיזם לתחושת מוכנותם הכללית לתפקיד המורה. יוצא אפוא, כי יזמות והכשרה להוראה נתפסים על יד הסטודנטים כקווים מקבילים ולא כחלק מליבת תהליך ההכשרה. עם זאת, הפוטנציאל לשיפור תפיסה זו טמון בהתנסות של הסטודנטים להוראה בהובלת מיזמים חינוכיים-חברתיים. ממצאי המחקר מלמדים כי הסטודנטים בעלי ניסיון ביזמות חינוכית-חברתית מעריכים את חשיבות העיסוק ביזמות עבור איש חינוך במידה רבה יותר בהשוואה לעמיתיהם ללימודים אשר טרם התנסו בהובלת מיזם מסוג זה. מלבד זאת, הסטודנטים שכבר התנסו בהובלת מיזם מדווחים על תרומתה של ההתנסות זו לא רק לטיפוח מיומנויות הנחוצות למאה ה-21 אלא גם לרכישת מיומנויות הפדגוגיות. יתרה מכך, רוב הסטודנטים בעלי ניסיון בהובלת מיזם הצביעו על שביעות רצון גבוהה מהשתתפותם בתהליך זה וציינו כי היו ממליצים לסטודנטים להוראה לקחת חלק פעיל ביזמות חינוכית-חברתית.

נספח א

שאלון יזמות במכללה

סטודנטים/יות יקרים/ות

השאלון המצורף מבקש ללמוד על תפיסותיכם/ אודות היזמות בחינוך.

נודה לכם/ אם תוכלו להקדיש מזמנכם/ למילוי השאלון. השאלון הינו אנונימי ונועד לצורכי המחקר בלבד. אנו מודים לך על שיתוף הפעולה.

בברכה, הרשות למחקר והערכה

מאפייני רקע

1. מגדר: 1. גבר 2. אישה 3. אחר

2. שנת לידה: _____

3. האם אתה/ שייך/ת למסלול דמוקרטי: 1. כן 2. לא

4. הפקולטה אליה אני שייך/ת:

1. הפקולטה לחינוך

2. הפקולטה למדעים

3. הפקולטה למדעי הרוח והחברה

4. הפקולטה לאומנויות

5. אני לומד/ת ב:

1. תואר ראשון

2. תואר שני - עבוד לשאלה 7

3. הסבת אקדמאים

4. אחר _____

6. המחלקה אליה אני שייך/ת:

1. גיל רך

2. יצירתי

3. יסודי

4. חינוך מיוחד

5. על-יסודי

6. מדעים

7. מתמטיקה

8. חינוך גופני ותנועה

9. היסטוריה

10. מקרא ותרבות ישראל

11. ספרות

12. אנגלית

13. מדעי הרוח – בדגש עיוני-תרבותי

14. אמנויות הבמה

15. מחול ותיאטרון-מחול

16. עיצוב ואמנות

17. תקשורת וקולנוע

18. אחר _____

7. התכנית אליה אני שייך/ת:

1. טכנולוגיה בחינוך

2. ניהול וארגון מערכות חינוך

3. מוסמך להוראה M. Teach

4. הערכה בחינוך

5. חינוך סביבתי

6. חינוך מתמטי

7. חינוך לפעילות גופנית ולבריאות

8. מדעי הרוח בגישה רב-תחומית

9. אוריינות חזותית

10. טיפול באמצעות אמנויות

11. אחר _____

8. שנת לימוד: 1. א 2. ב 3. ג 4. שנת סטאז' (שנה ד') 5. אחר _____

9. האם את/ה עובד/ת בהוראה?

1. כן, בבית ספר/גן ילדים

2. כן, בחינוך בלתי פורמלי, פרט _____

3. לא

10. אנא ציין/ני באיזו מידה ההיבטים הבאים מאפיינים יזם חברתי:

רבה מאוד	רבה	בינונית	מעטה	כלל לא	
5	4	3	2	1	1. סקרנות
5	4	3	2	1	2. יצירתיות
5	4	3	2	1	3. אומץ
5	4	3	2	1	4. עצמאות
5	4	3	2	1	5. הסתגלות למצבים מגוונים
5	4	3	2	1	6. סבלנות
5	4	3	2	1	7. חדשנות
5	4	3	2	1	8. בעל חוש ארגון
5	4	3	2	1	9. בעל חוש ההתמדה
5	4	3	2	1	10. בעל חזון
5	4	3	2	1	11. מנהיגות
5	4	3	2	1	12. בטחון עצמי גבוה
5	4	3	2	1	13. נחישות
5	4	3	2	1	14. טוב לב

11. אנא ציין/ני את מידת הסכמתך עם ההיגדים הבאים:

רבה מאוד	רבה	בינונית	מעטה	כלל לא	
5	4	3	2	1	1. איש חינוך חייב להתנסות ביזמות
5	4	3	2	1	2. חשוב לשלב מיומנויות של יזמות בתהליך הכשרת מורים
5	4	3	2	1	3. חשוב לטפח חשיבה יזמית בקרב הסטודנטים להוראה
5	4	3	2	1	4. עיסוק ביזמות משפר את תחושת המוכנות להוראה
5	4	3	2	1	5. לא כל אחד יכול להוביל יוזמה חינוכית-חברתית
5	4	3	2	1	6. אפשר ללמוד להוביל יוזמה חינוכית-חברתית
5	4	3	2	1	7. אם ארצה אוכל להוביל יוזמה חינוכית-חברתית

12. האם השתתפת בהובלת מיזם (פרויקט בר-קיימא) חינוכי-חברתי?

1. כן, במסגרת האקתון במכללה

2. כן, במסגרת אחרת

3. גם במסגרת האקתון וגם במסגרת אחרת

4. לא – עבור לשאלה 20

13. בכמה מיזמים חינוכיים-חברתיים השתתפת עד כה? _____

14. האם השתתפת בהובלת מיזם כחלק מהכשרתך במכללה? 1. כן 2. לא

15. האם השתתפת בהובלת מיזם כחלק מעבודתך? 1. כן 2. לא

16. אנא ציין/ני שלוש סיבות עיקריות שהניעו אותך להשתתף בהובלת מיזם חינוכי-חברתי:

1. _____

2. _____

3. _____

17. אנא דרג/י באיזו מידה ההיבטים הבאים הניעו אותך להשתתף בהובלת מיזם חברתי-חינוכי:

רבה מאוד	רבה	בינונית	מעטה	כלל לא	
5	4	3	2	1	1. הרצון לתרום לדור העתיד
5	4	3	2	1	2. חוויה שלילית מול מערכת החינוך
5	4	3	2	1	3. הרצון ליעל את המערכת
5	4	3	2	1	4. הרצון לשפר את המצב הקיים
5	4	3	2	1	5. ההבנה שמיומנויות הקשורות ביזמות הן חשובות להכשרתי כאיש חינוך

18. אנא ציין/ני באיזו מידה השתתפותך בהובלת מיזם חינוכי-חברתי טיפחה אצלך הכישורים הבאים:

רבה מאוד	רבה	בינונית	מעטה	כלל לא	
5	4	3	2	1	1. עבודה בצוות
5	4	3	2	1	2. עבודה בגובה העיניים
5	4	3	2	1	3. עבודה בשיתוף פעולה עם גורמים שונים
5	4	3	2	1	4. תכנון משימות
5	4	3	2	1	5. חשיבה שיתופית
5	4	3	2	1	6. גיוס ושכנוע
5	4	3	2	1	7. פתרון בעיות
5	4	3	2	1	8. התמודדות עם כישלונות
5	4	3	2	1	9. התאמה לסביבות עבודה משתנות
5	4	3	2	1	10. עבודה עם אוכלוסיות מגוונות
5	4	3	2	1	11. חשיבה יצירתית
5	4	3	2	1	12. גמישות מחשבתית
5	4	3	2	1	13. מנהיגות
5	4	3	2	1	14. יכולת לקיחת סיכונים
5	4	3	2	1	15. עבודה בתנאי אי ודאות
5	4	3	2	1	16. ניתוח מידע

19. אנא ציין/ני באיזו מידה השתתפותך בהובלת מיזם חינוכי-חברתי תרמה לך בהיבטים

הבאים:

לא רלבנטי	רבה מאוד	רבה	בינונית	מעטה	כלל לא	
9	5	4	3	2	1	1. תחושת המוכנות לכניסה להוראה
9	5	4	3	2	1	2. שיתוף פעולה עם עמיתים במוסד החינוכי
9	5	4	3	2	1	3. גיוון בדרכי ההוראה
9	5	4	3	2	1	4. ארגון זמן במהלך ההוראה
9	5	4	3	2	1	5. עיצוב סביבה לימודית
9	5	4	3	2	1	6. הצגת רעיונות מתחום הדעת בדרך נגישה וברורה
9	5	4	3	2	1	7. יכולת הצגת נקודות מבט שונות
9	5	4	3	2	1	8. יכולת להשפיע על החלטות המתקבלות בבית הספר/גן
9	5	4	3	2	1	9. יכולת לקדם יוזמות פדגוגיות בקהילה
9	5	4	3	2	1	10. יכולת לקדם יוזמות פדגוגיות בביה"ס
9	5	4	3	2	1	11. יכולת ללמד בדרכים יצירתיות
9	5	4	3	2	1	12. יכולת להוביל פרויקטים בבית הספר/גן
9	5	4	3	2	1	13. יכולת לקדם רעיונות ייחודיים שלי בתוך מערכת החינוך
9	5	4	3	2	1	14. מרבית ההיבטים שעסקתי בהם במיזם נחוצים לעבודתי בהוראה
9	5	4	3	2	1	15. השתתפותי במיזם הכינה אותי לתפקיד ההוראה
9	5	4	3	2	1	16. הייתי ממליץ/ה לסטודנטים להוראה לקחת חלק ביזמות חינוכית

20. אנא ציין/ני האם בעתיד הייתה רוצה לקחת חלק במיזם כלשהו/נוסף: 1. כן 2. לא

21. האם השתתפת בהאקתון של המכללה? 1. כן, כיום 2. כן, כמשתתף 3. לא

תודה על שיתוף הפעולה!